

**CONVENZIONE TRA L'ISTITUT CATALÀ
D'ARQUEOLOGIA CLÀSSICA E LA
SOPRINTENDENZA SPECIALE PER I BENI
ARCHEOLOGICI DI ROMA PER LO STUDIO E
LA PUBBLICAZIONE DELLO SCAVO DEL
TIBERINUM**

Tarragona, 26 di luglio di 2010

CONVENUTI

Da una parte,

Dra. Isabel Rodà de Llanza, direttrice de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (ICAC), nella sua persona ed in conformità con le funzioni che le sono state delegate dal Consiglio di Direzione, in data 11 aprile 2002. L'Istituto è un consorzio formato dalla Generalitat de Catalunya, l'Università Rovira i Virgili con la partecipazione del Consell Interuniversitari de Catalunya, creato dall'Acord de Govern de la Generalitat de Catalunya del 2 maggio 2000 (DOGC num. 3143, 19 maggio), con sede sociale a Tarragona, in plaça d'en Rovellat, s/n i CIF S-4300033-J.

E dall'altra parte,

La Soprintendenza Speciale per i Beni Archeologici di Roma, con sede a Roma, Palazzo Massimo, Piazza dei Cinquecento 67, rappresentata dal Dirigente Giuseppe Proietti, nato a Tivoli il 28 settembre 1945, C.F. 80199570583, domiciliato per la carica presso la sede dell'Istituzione, il quale interviene e agisce al presente atto nella sua qualità di Soprintendente.

Entrambe le parti riconoscono la capacità giuridica di formalizzare tale accordo ed a tal fine

**CONVENI ENTRE L'ISTITUT CATALÀ
D'ARQUEOLOGIA CLÀSSICA I
LASOPRINTENDENZA SPECIALE PER I BENI
ARCHEOLOGICI DI ROMA PER A L'ESTUDI I
PUBLICACIÓ DE L'EXCAVACIÓ DEL
TIBERINUM**

Tarragona, 26 de juliol de 2010

REUNITS

D'una part,

Dra. Isabel Rodà de Llanza, directora de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (ICAC), en el seu nom i representació d'acord amb el seu càrrec i amb les funcions que foren delegades pel Consell de Direcció al director, el dia 11 d'abril de 2002. L'Institut és un consorci integrat per la Generalitat de Catalunya, la Universitat Rovira i Virgili i amb la participació del Consell Interuniversitari de Catalunya, creat per l'Acord de Govern de la Generalitat de Catalunya, de 2 de maig de 2000 (DOGC núm. 3143, de 19 de maig), amb domicili social a Tarragona, plaça d'en Rovellat, s/n i CIF S-4300033-J.

I, d'altra part,

La Soprintendenza Speciale per i Beni Archeologici di Roma, amb seu a Roma, Palazzo Massimo, plaça dei Cinquecento 67, representada pel Dr. Giuseppe Proietti, nascut a Tivoli, el 28 de setembre de 1945, C.F. 80199570583, amb domicili pel seu càrrec a la seu de la Institució, el qual intervé i representa en el present document en el seu càrrec de Superintendent.

Ambdues parts es reconeixen la capacitat legal per formalitzar el present conveni i a tal efecte

Isabel Rodà de Llanza

CONVENGONO

1. Lo scavo del complesso archeologico e del Mitreo del *Tiberinum* in via S. Francesco di Sales a Roma, è stato effettuato tra settembre 2001 e giugno 2003. Il lavoro è stato realizzato sotto l'alta sorveglianza della Dr.ssa Paola di Manzano, della Soprintendenza Speciale per i Beni Archeologici di Roma ed è stato diretto dalla Dr.ssa Susanna Riva. I lavori archeologici hanno avuto carattere propedeutico alle attività di restauro e ristrutturazione del Collegio sacerdotale *Tiberinum*, proprietà del Collegio Universitario Internazionale di Roma.
2. Lo scavo ha permesso di individuare e documentare l'esistenza di un vasto complesso architettonico a carattere residenziale, con fasi dall'età augustea fino al V sec. d.C. Particolare rilevanza assume la scoperta, all'interno di questo complesso, di uno spazio dedicato al culto di Mitra datato tra la fine del II sec. d.C. e gli inizi del III d.C.
3. La valenza scientifica della scoperta, sia dal punto di vista storico-archeologico che topografico nel panorama della ricerca archeologica a Roma negli ultimi anni, sprona a realizzare uno studio esaustivo e sistematico del complesso finalizzato ad una pubblicazione dei risultati.
4. L'interesse nello studio di questo complesso archeologico da parte dell'Institut Català d'Arqueologia Clàssica rappresenta una buona occasione per stabilire una stretta collaborazione scientifica con la Soprintendenza Speciale per i Beni Archeologici di Roma.

Pertanto, si giunge al seguente accordo

CLAUSOLE

Primo. OGGETTO DELLA CONVENZIONE

L'obiettivo di questo accordo è quello di

EXPOSEN

1. L'excavació del complex arqueològic i el Mitreo del Tiberinum en via S. Francesco di Sales a Roma, es va dur a terme entre el setembre de 2001 i el juny de 2003. El treball es va realitzar sota la supervisió general de la Dra Paola di Manzano, de la Soprintendenza Speciale per i Beni Archeologici di Roma i va ser dirigit per la Dra. Susanna Riva. Aquestes intervencions arqueològiques es van fer prèviament a la restauració i la renovació del col·legi sacerdotal "Tiberinum" propietat del Collegio Universitario Internazionale di Roma.
2. L'excavació ha permès identificar i documentar l'existència d'un gran complex arquitectònic i residencial datat des de l'època d'August fins al segle V d.C. Destaca, per la seva importància la descoberta, a l'interior d'aquest complex d'un espai destinat al culte de Mitra datat entre la fi del segle II i principis del segle III d.C.
3. El valor del descobriment científic, des del punt de vista tant històric-arqueològic com topogràfic dins el panorama de la recerca arqueològica a Roma en els últims anys, esperonen a realitzar un estudi exhaustiu de la intervenció que doni lloc a una publicació dels resultats.
4. L'interès d'estudiar aquest conjunt arqueològic per part de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica és una bona oportunitat per establir una estreta col·laboració científica amb la Soprintendenza Speciale per i Beni Archeologici di Roma.

Per tant, acorden les següents

CLÀUSULES

Primera. OBJECTE DEL CONVENI

L'objecte del present conveni és fixar el marc

definire i parametri di collaborazione per lo studio e la pubblicazione dello scavo archeologico del Mitreo del *Tiberinum*, effettuato da settembre 2001 a giugno 2003.

Secondo. PIANIFICAZIONE DELLA RICERCA.

La ricerca archeologica comprende:

1. lo studio del complesso archeologico nel contesto della topografia antica di Roma
2. lo studio della decorazione pittorica
3. lo studio del Mitreo
4. lo studio architettonico e cronologico dell'insieme monumentale
5. lo studio dei materiali archeologici rinvenuti nello scavo

I risultati dello studio permetteranno condurre a termine una pubblicazione del complesso archeologico.

Terzo. DURATA

Lo studio si realizzerà in 14 mesi, con scadenze intermedie concordate tra le parti. Un primo termine è fissato per la fine di luglio 2011 quando il gruppo di ricerca presenterà un programma dettagliato dello studio che dovrà essere condotto secondo un cronogramma nel quale saranno definiti gli obiettivi intermedi e la data di consegna del documento finalizzato alla pubblicazione dei risultati. Il lavoro finale sarà consegnato entro la fine di dicembre di 2012.

Quarto. GRUPPO DI RICERCA

Il gruppo di ricerca, che realizzerà lo studio oggetto del presente accordo, sarà composto da:

1. la Dr.ssa Paola di Manzano, della Soprintendenza Speciale per i Beni Archeologici di Roma, che si farà carico della direzione scientifica della ricerca, dello studio topografico e della decorazione pittorica.

2. la Dr.ssa Susanna Riva che, a contratto con l'Istituto Català d'Arqueologia Clàssica, si occuperà della sistemazione ed informatizzazione dei dati di scavo

de col·laboració per a l'estudi i publicació de l'excavació arqueològica del Mitreu del *Tiberinum*, duta a terme del setembre del 2001 a juny de 2003.

Segona. PLANIFICACIÓ DE LA INVESTIGACIÓ

La recerca arqueològica inclou:

1. l'estudi del conjunt en el marc de la topografia arqueològica de Roma
2. l'estudi de la decoració pictòrica
3. l'estudi del Mitreu
4. l'estudi arquitectònic i cronològic del conjunt monumental
5. els estudis dels materials arqueològics trobats a l'excavació

El resultat de l'estudi permetrà dur a terme una publicació d'aquest conjunt arqueològic.

Tercera. DURADA

L'estudi es durà a terme en 14 mesos, amb terminis intermedis pactats entre les parts. Es fixa un primer termini per a finals de juliol de 2011 en què l'equip d'investigació presentarà un programa detallat de l'estudi que caldrà dur a terme amb un cronograma on es fixaran les fites intermèdies i la data d'entrega del document que permetrà dur a terme la publicació dels resultats. La data màxima d'entrega dels resultats serà a finals de desembre de l'any 2012.

Quarta. EQUIP D'INVESTIGACIÓ

L'equip d'investigació, que durà a terme l'estudi objecte d'aquest conveni, estarà integrat per:

1. la Dra. Paola di Manzano, de la Soprintendenza Speciale per i Beni Archeologici di Roma, que es responsabilitzarà de la direcció científica de la investigació, de l'estudi topogràfic i de l'estudi de la decoració pictòrica.

2. la Dra. Susanna Riva que, contractada per l'Istituto Català d'Arqueologia Clàssica, s'ocuparà de l'ordenació i informatització del conjunt de dades extretes en l'excavació

ILIC
Institut Català
d'Arqueologia Clàssica
Riva

(fotografici, stratigrafici, etc.), dello studio del Mitreu, dello studio dei materiali più significativi, della redazione delle conclusioni e del coordinamento del gruppo di ricerca.

3. il Sig. Josep Maria Puche, capo dell'Unità di Documentazione Grafica dell'ICAC, che insieme con la Dr.ssa Riva sarà responsabile della documentazione grafica (informatizzazione e sistemazione) e dello studio architettonico e cronologico del complesso archeologico.

4. Uno specialista designato dalla Soprintendenza Speciale per i Beni Archeologici di Roma si occuperà dello studio complessivo dei materiali rinvenuti nello scavo.

Inoltre, il gruppo potrà invitare altri ricercatori a partecipare, se fosse necessario, per completare lo studio.

Quinto. IL COSTO ECONOMICO DELLA RICERCA

Il costo economico della ricerca sarà sostenuto dall'Institut Català d'Arqueologia Clàssica che assumerà l'onere dei costi della dott.ssa Susanna Riva, della partecipazione del Sig. Josep Maria Puche e delle spese generali e logistiche che siano necessarie per lo studio.

Si potranno inoltre sollecitare aiuti esterni. In questo caso, ciascuna istituzione si farà carico della gestione dei finanziamenti ottenuti.

Sesto. COORDINAMENTO DELLA CONVENZIONE

Allo scopo di facilitare il progredire della convenzione e farne il monitoraggio, sarà istituita una Commissione di coordinamento congiunto e paritario, costituita dalla direttrice dell'Institut Català d'Arqueologia Clàssica e dal Dirigente della Soprintendenza Speciale per i Beni Archeologici di Roma, o dalle persone munite di delega, ed infine da un rappresentante di ciascuna delle parti. Il suddetto Comitato sarà istituito entro novanta giorni (90), a decorrere dalla data della firma del presente accordo.

(fotogràfiques, estratigràfiques, etc.), de l'estudi del Mitreu, de l'estudi dels conjunts materials més significatius, de la redacció de les conclusions i de la coordinació de l'equip d'investigació.

3. el Sr. Josep Maria Puche, responsable de la Unitat de Documentació Gràfica de l'ICAC, que conjuntament amb la Dra. Riva s'ocuparà de la documentació gràfica (informatització i ordenació) i de l'estudi arquitectònic i cronològic del conjunt arqueològic.

4. Un especialista designat per la Soprintendenza Speciale per i Beni Archeologici di Roma s'ocuparà de l'estudi del material arqueològic recuperat durant l'excavació.

A més a més, l'equip podrà convidar a participar a d'altres investigadors que siguin necessaris per completar l'estudi.

Cinquena. EL COST ECONÒMIC DE LA INVESTIGACIÓ

El cost econòmic de la investigació serà sufragat per l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica assumirà el cost de la contractació de la Dra. Susanna Riva, de la participació del Sr. Josep Maria Puche i de les despeses generals i logístiques que siguin necessàries per a l'estudi.

Tanmateix es podran sol·licitar ajuts externs. Si aquest fos el cas, cada institució es farà càrrec de la gestió del finançament que hagi obtingut.

Sisena. COORDINACIÓ DEL CONVENI

Per facilitar la marxa del conveni i fer-ne el seguiment, es constituirà una Comissió de coordinació paritària integrada per la directora de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica i el superintendent de la Soprintendenza Speciale per i Beni Archeologici di Roma, o de les persones a qui deleguin, a més d'un representant de cada part. L'esmentada Comissió es constituirà en el termini de noranta dies (90), comptats a partir de la data de signatura d'aquest conveni.

ICAC
Institut Català d'Arqueologia Clàssica

Settimo. PUBBLICAZIONE

L'Istituto Català d'Arqueologia Clàssica si farà carico della pubblicazione dei risultati dello studio. La pubblicazione sarà inserita nella serie *Documenta* dell'Istituto. Le spese di pubblicazione saranno a carico dell'Istituto Català d'Arqueologia Clàssica. Pur tuttavia, quest'ultimo potrà ricevere aiuti economici per la pubblicazione.

Nella pubblicazione sarà indicato che questa è stata realizzata nell'ambito della presente convenzione di collaborazione e la Soprintendenza Speciale per i Beni Archeologici di Roma avrà diritto a riceverne 50 copie.

La proprietà intellettuale dello studio realizzato nell'ambito del presente convegno sarà dell'Istituto Català d'Arqueologia Clàssica, ad eccezione dei contributi dalla Dr.ssa Paola di Manzano e della documentazione dello scavo archeologico che restano di proprietà della Soprintendenza Speciale per i Beni Archeologici di Roma. La Soprintendenza Speciale per i Beni Archeologici di Roma autorizza l'Istituto Català d'Arqueologia Clàssica alla pubblicazione, in una prima edizione, dello studio della sua proprietà. L'Istituto Català d'Arqueologia Clàssica autorizza la Soprintendenza Archeologica di Roma a fare uso dei risultati dello studio della sua proprietà per le attività istituzionali che si rendano necessarie.

Tuttavia, si autorizzano gli autori dello studio a farne l'uso scientifico che reputino conveniente. Dovranno, però, chiedere il permesso alle istituzioni convenute per pubblicare i risultati scientifici, nel caso in cui vogliano farlo prima dell'edizione della pubblicazione frutto di questo stesso convegno.

Ottavo. CAUSE DI RISOLUZIONE

Il presente accordo può essere risolto per una delle seguenti cause:

- Mutuo accordo tra le parti.
- Inosservanza imputabile ad una delle parti di qualunque clausola stabilita nella presente convenzione.

Setena. PUBLICACIÓ

L'Istituto Català d'Arqueologia Clàssica es farà càrrec de la publicació del resultat de la investigació. La publicació s'inclourà en la col·lecció *Documenta* de l'Istituto. El cost de la publicació anirà a càrrec de l'Istituto Català d'Arqueologia Clàssica. No obstant això, aquest podrà rebre ajudes econòmiques per a l'edició.

En la publicació constarà que aquesta s'ha dut a terme en el marc d'aquest conveni de col·laboració i la Soprintendenza Speciale per i Beni Archeologici di Roma tindrà dret a rebre'n 50 exemplars.

La propietat intel·lectual de l'estudi realitzat en el marc d'aquest conveni serà de l'Istituto Català d'Arqueologia Clàssica llevat de les aportacions fetes per la Dra. Paola de Manzano i la documentació procedent de l'excavació arqueològica que són propietat de la Soprintendenza Speciale per i Beni Archeologici di Roma. La Soprintendenza Archeologica di Roma autoriza a l'Istituto Català d'Arqueologia Clàssica a la publicació, en una primera edició, de l'estudi de la seva propietat. L'Istituto Català d'Arqueologia Clàssica autoriza a la Soprintendenza Speciale per i Beni Archeologici di Roma a l'ús dels resultats de l'estudi de la seva propietat per a les activitats institucionals que requereixi.

No obstant això, s'autoriza als autors de l'estudi a fer-ne l'ús científic que creguin convenient. Però hauran de demanar permís a les institucions conveniades per publicar-ne els resultats científics si ho volen fer abans de l'edició de la publicació fruit d'aquest conveni.

Vuitena. CAUSES DE RESOLUCIÓ

El present conveni es podrà resoldre per alguna de les causes següents:

- Mutu acord de les parts.
- Incompliment per alguna de les parts de qualsevol de les clàusules establertes en el present conveni.

INAC
Institut Català
d'Arqueologia Clàssica

- Decisione di una qualunque delle parti in caso di sopravvenienza di cause che impediscano o rendano difficile in modo significativo l'adempimento della convenzione, ammesso che sia comunicata all'altra parte per iscritto con sufficiente anticipo.

In caso di risoluzione della convenzione, le parti hanno l'obbligo di adempiere ai rispettivi impegni fino alla data in cui questi siano effettivi.

Nono. RISOLUZIONE DI CONFLITTI

Le parti si impegnano a risolvere amichevolmente eventuali controversie che possano sorgere sulla presente convenzione. Nel caso in cui non sia possibile una soluzione amichevole, il foro competente per la risoluzione di eventuali controversie tra le parti, sarà quello di Roma.

Decimo. DURATA DELLA CONVENZIONE

Il presente accordo entrerà in vigore il giorno della sua firma e sarà risolto quando siano stati raggiunti gli obiettivi prefissi.

E, come prova di conformità, firmiamo la presente convenzione in duplice copia alla data e il luogo indicato in testa al documento.

Giuseppe Proietti
Soprintendente
Soprintendenza Speciale per i Beni Archeologici
di Roma

- Decisió de qualsevol de les parts si sobrevinguessin causes que impedeixin o dificultin de forma significativa l'execució del conveni, sempre que sigui comunicada per escrit a l'altra part amb antelació suficient.

En cas de resolució del conveni, les parts queden obligades al compliment dels seus respectius compromisos fins a la data en què aquests es produeixin.

Novena. RESOLUCIÓ DE CONFLICTES

Les parts es comprometen a resoldre amigablement qualsevol diferència que pugui sorgir sobre el present conveni. En el cas de no ser possible una solució amistosa, l'ordre jurisdiccional contenciós administratiu de Roma serà el competent en el coneixement dels eventuais litigis que sorgeixin entre les parts en l'execució o interpretació del present conveni.

Desena. DURADA DEL CONVENI

El present conveni entrarà en vigor el dia de la seva signatura i es resoldrà quan s'hagin aconseguit els objectius fixats.

I, com a prova de conformitat, signen el present conveni per duplicat en la data i el lloc esmentats a l'encapçalament.

Isabel Rodà de Llanza
Directora
Institut Català d'Arqueologia Clàssica

